

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *Budavár visszavétele*

1686-ban

Forrás:

Újság

Sz.

1936, VIII. 30.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Idő

"1686"

Személy

Helyszám

Budavár visszavétele 1686-ban

Magyar hősök fűzték ki a zászlókat a vár bástyafalain az ostromló ezredek élén

Történelmi ünnep küszöbén állunk. Szerdán, szeptember másodikán lesz 250 éve, hogy az egyesült keresztény hadak felszabadították a török birodalomnak sokáig nyugati végvárárt, Budát. Ezen a napon, délután, 5 órakor indult meg az általános roham a vár ellen. Kilencvenötezer főnyi volt az ostromló had, melyben tizenötezer volt a magyar. Véres volt a harc s az ostromló ezredek élén mindenütt a magyar hajduk törtek előre: egy-egy német ezred élén 50—100: bizonyoságot szolgáltatva az utókornak, hogy vitézségüket ismerték és nagy mértékkel mérték a császáriak vezérei, Lotharingiai Károly és Miksa, a fiatal bajor választófejedelem, I. Lipót veje. Tizenötezeren voltak, ennyi jutott a törökudulás idején kiirtott magyarsághól a nagy leszámolásra.

Bécs felszabadítása

Száznegyvenöt évig volt a török az ur Budán. A világ sokáig nézte tétlenül a pusztulásnak indult magyar nép szenvedését s ki tudja, mi lett volna Magyarország s Európa egész kereszténységének sorsa, ha a török szultán, sikerein elbizakodva, Bécs falai alá nem küldi óriási haddal *Kara Musztafa* nagyvezért. XI. Ince pápa ismerte fel legjobban a veszedelem nagyságát s anyagi aldozattal, meggyőzéssel ő indította el a má-

sodik keresztesháborút. A török két hónapja ostromolta már Bécsét s a város elesett volna, ha nem érkeznek meg idején a felmentő keresztény hadak. A pápa akarata győzött s Bécsnél törte meg a szultánnak hatalmát az a diadal, melyet *Szobieszki János*, lengyel király aratott a török nagyvezéren. Most már természetesen nyomult előtérbe a kérdés, hogy beérjék-e Bécs felmentésével, vagy meg nem állva az első győzelemmel, folytassák-e a harcot a török hódító ellen.

Márk barát

És ekkor belenyúl a történelem kerekébe egy olasz születésű, szentéletű kapucinus szerzetes, az *avianói Márk barát*. Az egyszerű szerzetest, kinek hite Bécsbe is eljutott, a hit szónoklataiért, Lipót magához kéri, bizalmába fogadja s tőle kérdezi meg, folytassák-e a harcot a török ellen. Márk barát igennel felel s meggyőzi *Szobieszkit* is, hogy igaza van Lotharingiai Károly hercegnek, aki a török teljes ildözését kívánja. És célját így elérve, boldogan olvassa a lengyel királynak Olaszországba utána küldött levelét, melyben ez a mondat áll: „Nekünk Budát, a háboruk dicsőségének központját kell megrohamoznunk, mert csak ez fogja megtörni az ellenség büszkeségét.” Mindez a történelmi esemény a régi napok

emlékét felidézve elevenül meg abban a jó összefoglalással megírt kis munkában is, mely a kétszázötvenedik évforduló irodalmának figyelmet érdemlő darabjaként most jelent meg *Mesterházy Jenő* tollából ezzel a címmel: „Budavár visszafoglalása és a török emlékek fővárosunkban.”

Felvonulnak a keresztény hadak

A keresztény hadak tehát Magyarország földjére is követték a Bécs alól menekülő török sereget s újabb győzelmeket arattak *Párkánytól*, felszabadították *Esztergomot*, *Érsekújvárt*, *Szegedet* s újból visszavették *Visegrád*ot is. Buda várának felszabadítására a szükséges készütség híján, mégis csak három évvel utóbb kerülhetett a sor. De reá kellett kerülnie, mert Európa keresztény népeiben most már teljes erővel ébredt fel a vágy, hogy megtörje a félhold hatalmát és visszaszorítsa a törököt a Balkán hercsei mögé.

Ilyen kezdetek után, 1684—85-ben indultak meg az erélyes támadások a török ellen. *Visegrád*, *Párkány*, *Esztergom* és *Vác* után a végső cél most már az volt, hogy Buda, a kereszténység legerősebb bástyája és nyugaton a török birodalom kulcsa is, felszabaduljon. Érezték is Sztambulban a veszedelmet s a szultán az 1686-ik év tavaszán *Szolimán* nagyvezért a cselekvés teljes szabadságával, 60.000 főnyi sereg élén, elindította Magyarországra. Ugyanekkor pedig *Ráckeven* a haditanács is elhatározta, hogy egyenesen Budát ostromoltatja meg, nem pedig előbb a török kézen levő végvárakat szabadítja fel. *Károly* lotharingiai herceget tették meg a keresztény hadak fővezérévé, *Lipót* király pedig Magyarország védőösszönnyének és *Szent Istvánnak* különös oltalmába ajánlotta a Buda felé indult

sereget, melynek főhadja a lotharingiai herceg személyes vezetésével *Párkány*nál kelt át a Duna jobbpartjára, másik serege pedig a bajor választófejedelem vezérletével 1686 június 17-én Pestre ért. A két nagy hírű vezérel együtt jött Magyarországra az európai harcosok dicsőségre szomjas részének színéjébe. Magyar részről ekkor már ott volt Budavár ostrománál *Csáky László* gróf generális, *Barkóczy Ferenc* báró és *Petneházy Dénes* ezredek vezetésével a Felvidék viszapártolt kurucainak legnagyobb része. De ott van *Eszterházy János* főkapitány mellett *Koháry István*, *Erdődy György*, több *Pálffy*, *Balassa*, *Batthyány* *Ádám*, *Czobor* mellett az ifju és idős *Bercsényi Miklós*, *Bottyan* *János*, *Ramocsaházy* *Endre* és *Fidh* *János*. A keresztény sereg száznál több ágyuval érkezett Buda és Pest alá.

Budavár ostroma

Budavár falai közt tizenhatezerre rugott a törökök őrsege. Vezére az albán, mások szerint svájci keresztény származású, de mohamedánna lett, röviden *Abdi* pasának mondott *Abdurramán* volt. *Szolimán* nagyvezér hatvanezernyi segítőhadából nem jutott be a várba több háromszáz emberrel, mert *Pálffy* és *Batthyány* *Ercsinél* sakkban tartotta vitézeivel a török hadat. Buda és Pest körül a mieink nagy körültekintéssel kezdték meg hadműveleteiket. Futóárkokat ástak s június 21-én kezdték meg támadásukat Pest, valamint a *Gellérthegy* és a *Naphegy* felől. A hátráló törökök lépésről-lépésre engedték át állásaikat. Közben 4—5 ezer sváb és brandenburgi érkezett még az ostromlók segítségére. A svábok a *Zugliget*be és *Lipótmezőre* vezető ut völgyétől délnyugatnak emelkedő hegyláncot szállták meg, azóta nevezik a *Svábhegynek*.

A keresztény hadak ekként megerősödvé,

megkezdtek a vár töretését és Lotharingiai Károly fővezér július 13-ára rendelte el a várfal első ostromát. *Abdi pasa* kétségbeesetten védekezett s aknáival, golyó- és közáporáival, valamint alázuditott puskaporos zsákjaival rémes pusztítást vitetett végbe az ostromlók közt. *Julius 27-én* volt a második általános roham s a magyarok kétezerfőnyi csoportja, Esterházy János vezérletével, a pesti kapunál támadtak. A törökök egyszerre kilenc aknát robbantottak fel lábaik alatt, azután a bástyákról égő kénnel, szurokkal telt zsákokat, valóságos tüztengert zuditottak a vívők nyakába. Rettenő zürzavar támadt a mieink közt, kik aztán mégis felocsudva, tépték le társaikról a meggyuladt ruhát s bosszuért lihegve, örült vakmerőséggel rohantak a falakra, némelyek be egészen a házak közé. *A bécsi kapunál* ily ádáz tusa közben tüzték fel az első keresztény zászlót, a brandenburgiak rohamoszlopában harcoló *győri magyar hajduk*. A kapu felé vezető utat, melyen az ostromlók előretörték, ezért nevezik most is *Ostrom-utcának*. A magyarok a Viziváros felől is, habár a legkedvezetlenebb helyen támadtak, többször felkapaszkodtak a bástyákra. Négyezer ember halálát követelte ez a megrohanás, de meg volt közelítve a cél: *a vár bástyafalain ekkor már keresztény zászlók lengtek.*

Károly herceg most másodszer is felkérte a várat s minthogy biztos tudomása volt arról, hogy Szolimán nagyvezér felmentő serege márnincsen messze Budától, nem hajva *Abdi pasa* halogató válaszára, *a vár rögtöni feladását követelte.* *Abdinak* ekkor már csak 2000 embere volt a 16.000-ból. Változó szerencsével folyt a bajvívás Szent István napjáig.

Augusztus 29-én, a mohácsi vésznep évfordulóján határozták el az ostromlók, hogy döntő csatába bocsátkoznak. Szeptember elsejére tüzték ki, majd szeptember 2-ára halasztották a támadás idejét. E napnak délután 5 órájkor hat ágyulóvéssel megadott jelre mindenfelől egyszerre kezdődött a végső ostrom. A rohamban mintegy tízezer ember vett részt s a német ezredék élén mindenhol 50—100 magyar hajdu hatadt. Jóformán egy óra sem telt bele, midőn *Petneházy* az összevert németek segítségére sietvén, azon a tájon, ahol a Várban az államnyomda épülete áll, felkapaszkodott a falra s nyomában vitéz hajdúi léptek először a vár területére s vágják, aprították a mindegyre hátráló ellenséget. A győzelem ott hamar teljessé vált.

Annál makacsabb volt a küzdelem a királyi palota környékén, hol *Ramocsaházy* Endre alhadnagy, csapatától elszakítva, egyedül küzdött, míg a törökök végre lefegyverezték s egy közeli szederfára felakasztották. Később utánatörő katonái mégis le-

vágták a kotelről es telelesztettek. Az volt a szerencséje, hogy alacsony faágra akasztották és lába a földet érte. *Ramócsaházy*, kit az ostrom után I. Lipót kapitányi rangra emelt, mint várgrof 105 éves korában halt meg.

Tehát a délnyugati részen is magyar vitéz tört be először a várba. A Külső fala-

kon is magyarok arattak babért. Nevezetesen a várba vezető futósáncokon *Fiáth* János, a győri kerület gyalogságának főparancsnoka volt az első, aki a várból kitörő törökökkel megküzdve, átmászott a külváros falán és az ellenség között termett. *Szolimán*nak pedig be kellett érnie azaz, hogy főserégét megmenthette. *A vár elesett.* Keresztény részről szeptember 2-án 2—3000, de az egész 1686-ik évi ostrom alatt 20.000-nél több ember esett el.

Szeptember 3-án, mikor Károly herceg és a bajor választófejedelem szemlét tartottak az elfoglalt vár utcáin, a pusztulás szörnyü képe tárult ott eléjük. Az épületek nagyrésze leégve, lerombolva, a templomok egynemelyikének csak pusztja helye maradt meg. A mostani helyőrségi templomot is nagy kár

érte. Tornyát a törökök bontották meg s mint kimagasló ponton pár ágyút helyeztek el rajta. Utóbb nem a meglevő régi stílusában állították helyre s most is könnyű észrevenni, hogy máddig bontották le a törökök.

Csak a Nagy Boldogasszonyról elnevezett koronázó templom, — a Mátyás templom — maradt épségben. Szeptember 3-án Budavár szerencsés visszafoglalásáért ott mutatta be hálaadó imáját a keresztény hadsereg.

Tíz év után

Még tíz év, s a török világ végképp megszünt Magyarországon. De nagy időnek kellett elmúlnia, míg megkezdődhetett az újjáépítés kora az ország fővárosában és az elpusztított országban.